

По нашій думці такі вірші і колядки виробились в міру того, як Рождественська драма вкорочувалась з вертепу до звізди і далі до вірші й колядки. Вірша, записана в івюмському повіті, харьк. губ. д. Коховським і напечатана в „Основѣ“ 1862 N. VI. („З народнихъ усть“) показує першу ступінь такого вкорочуваня вертепної драми. Про відносини нашихъ празниковихъ віршів до такихъ же драм, нашихъ і західніх, ми говорили в альманаху В. Лукича „Ватра“ (Изъ исторіи вѣршѣ на Украинѣ“), де ми зібрали подрібніше одну з пасхальнихъ вірш, напечатану в „Основѣ“ (1862, Іюнь). Тут не злишнімъ буде вказати на напечатану в тій-же книзі „Основи“ Рождественську віршу, інтересну власне по єї близькості до вертепної драми.

(Далі буде.)

М. Драгоманов.

З подорожнихъ заміток.

На Підгірю села невеселі
Простягли ся долом долинами,
Мов край шляху на твердій постелі
Сплять старці обвішані торбами.

По над річку верби головаті
Довгі віті в воду похилиють;
Журавель поскрипує при хаті,
Босі діти по двору гуляють.

З поміж верб та груш та яворини
Чорні стріхи глинають нагнувшись,
Вкриті мохом, корчами калини,
Мов на вітер ті сичі надувшись.

Похилились смерекові стіни,
Там і сям стемпльовані дрючками,
Мов каліки ждуть собі заміни,
Щоб спочить розбитими кістками.

Сліповаті та тісні віконця
В старосвіцкихъ засувахъ ще ходять,
Мов лякають ся яснóго сонця
Ті що в тихъ хатахъ свій вік проводять.

Не видати комина на хаті:
 В ранці дим всю хату заповняє,
 З стріхи буха, ве ся по загаті,
 Хапле очи, сльози витискає.

В хаті піч трохі не в пів кімнати
 З запічком і прідічком із глини,
 Вічно тепла — то жолудок хати
 Величезний, як живіт дитини.

Хліб і страва тут найстарша справа,
 Ціль всіх змагань, замислів, турботи,
 Мов родивсь той люд лиш для роботи,
 А на хліб вся праця йде кровава.

Ліжко газди — пять дощок незбитих,
 Сніп соломи і верета зрібна;
 Тепла піч є для дітей некритих,
 А для старших постіль не потрібна.

Слуги в стайні сплять — їх коні гріють,
 А дівки на лаві, на запічку;
 О вигоді й думати не сміють,
 Щоб лиш крижі випрямить за нічку.

І про одіж мало дбають нині;
 Як кожух є й чоботи пасові,
 У газдині шнур коралів в скрині,
 Для дівчат хустята шалінові,

Капелюхи хлопцям повстяні, —
 То й весь празник є на довгі літа;
 Буднішна одежа в хаті шита
 З полотна, що вироблять хатніі.

На стіні розвішані довкола
 Деревляні давні богомази:
 Страшний суд, Варвара і Микола
 Чорні вже від диму, мов від мази.

Тільки й всего християнства в хаті, —
 Але є й письменства в ній познаки:

Там під сволоком завитий в шматі
„Лист небесний“ писаний бог-зна-ким,

Йосифінський наказ панщизняний,
Прадідівський квіт на тридцять буків,
Діда скарга за грунтець забраний,
Батьків акт ліцитаційний драний —
Ось весь спадок, що лишивсь для внуків!

Іван Франко.

Нові напрями в дослідях мітологічних.

Вже в старину люде силкували ся вияснювати собі значіне виображінь мітичних. Найширше розповсюджене було толковане приписуване Анаксагорови. Після него мітичні особи були воплоченем ідеальних прикмет людських. Зевес мав означувати розум, Атена вмілість і т. і. Сей метод допровадив до аллегорізму, що вказував у мітичній шаті таку чи іншу етичну чи філософічну думку.

Другий напрям, званий евгемерізмом, від Евгемера, автора фантастичної Держави богів, склопював ся до раціоналізму і бачив у богах — людей, давніх царів та геройів. Третій напрям, котрого особливо держали ся стоїки, підкладував під міти фізичне, природниче толковане: Зевес означував огонь, Позейдон воду, Гадес повітре і т. і. Коли евгемерізм стягав мітологію до розряду старих споминів та видумок, то стоїки підносили єї до значіня найзагальнійших абстракцій; перші позбавлювали єї духа, другі відбирали їй тіло.

По отцях церкви і гуманістах, котрі не вийшли по за круг отсих трьох старинних поглядів, аж енциклопедісти XVIII. віку посунули наперед толковане виображінь мітичних. Поминаючи раціоналістів між ними, що в мітології бачили тільки витвори шахрайства та дуривіцтва попівського, енциклопедісти вважали міти творами історичними, що на рівні з іншими подібними підлягають правам розвитку людського духа.

В нашім віці досліди над мітологією ведуть ся так широко і ви-кликали стілько ріжних поглядів, як ніколи доси. І так сїмволісти під проводом Крейцера (Creutzer, Symbolik und Mythologie, 1810), послугуючи ся трьома методами старих Греків (раціонально-історичним, астрономічно-фізичним і морально-аллегоричним) толкували міти пере-